

Dolores O' Riordan

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi bhás agus faoi chúlra Dolores O' Riordan. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat brí na bhfocal agus na bhfrásaí seo a aimsiú?

1. An tUachtarán
2. chásaigh
3. adhlaclar
4. Aifreann na sochraide
5. cór áitiúil
6. plean bainistíochta tráchta
7. i mbarr a réime
8. de shíor ag seinm ceoil
9. an-chion uirthi
10. i gcré na cille

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat na focail a thuiscint.

Ceist 2

Féach ar an tuairisc arís agus freagair na ceisteanna thíos:

1. Cén aois a bhí Dolores O' Riordan nuair a fuair sí bás agus cá raibh sí?
2. Cé as Dolores O' Riordan? Déan cur síos ar an gceantar sin.
3. Cad iad na hullmhúcháin atá curtha i bhfeidhm chun dul i ngleic leis na sluaite a bheidh ag freastal ar an tsochraid?
4. Cén t-eolas a thugtar dúinn faoi The Cranberries sa tuairisc?
5. In 1999 bhí sí ina cónaí ar ghraifheirm. Cén cineál feirme é sin?
6. Cá ndeachaigh sí ar an meánscoil?
7. Cad a dúirt Aeidín Ní Bhrian faoi Dolores O' Riordan?
8. Cén t-eolas a thugtar dúinn sa tuairisc faoin tsochraid?

Ceist 3

Féach ar na samplaí thíos den aidiacht shealbhach a bhí sa mhír:

'bhur **g**céad fáilte ar ais'
'lena **m**uintir'
'Táim i mo **ch**ónaí'
'Ina **h**óige'
'lena **s**taidéar'

Cuir Gaeilge ar na habairtí thíos anois:

*He lives in a flat in Dublin.
Our dinner is ready.
Your (pl) coats are very wet.*

*Your dog ran out the door.
I have money in my bag.
Her dress is red.
Their phones are in the box.*

Ceist 4 ‘...isteach...’

Aimsigh na focail a bhfuil malairt bhrí acu leis na cinn thíos agus cuir in abairtí iad lena mbrí a léiriú:

isteach	_____
istigh	_____
suas	_____
thíos	_____
siar	_____
thiar	_____

Ceist 5 Bain úsáid as na frásaí thíos chun 1) cárta comhbhróin a scríobh chuig do chara, a bhfuair a sheanathair bás agus 2) ríomhphost a scríobh chuig comhghleacaí, a bhfuair a mháthair bás.

<i>Is olc liom do bhris.</i>	<i>Grásta ó Dhia ar a anam.</i>
<i>Ní maith liom do thrioblóid.</i>	<i>Ar dheis Dé a raibh a anam dílis.</i>
<i>Tá mé buartha faoi do thrioblóid.</i>	<i>Go ndéana Dia a mhaith orthu.</i>
<i>Go dtuga Dia sólás daoibh.</i>	<i>Go ndéana Dia trócaire orthu.</i>

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo le do ghrúpa:

1. Cad a cheapann tú de cheol The Cranberries?
2. An gcheapann tú go bhfuil tionchar ag ceol na hÉireann ar rac-cheol an domhain? Cén fáth a ndeir tú amhlaidh?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

An tUachtarán	The President
chásaigh	lamented
adhlaifar	will be buried
Aifreann na sochraide	funeral Mass
cór áitiúil	local choir
plean bainistíochta tráchta	traffic management plan
i mbarr a réime	the height of their career
de shíor ag seinm ceoil	always playing music
an-chion uirthi	very fond of her
i gcré na cille	in consecrated earth

Ceist 2

Féach an script.

Ceist 3

Tá sé ina chónaí in árasán i mBaile Átha Cliath.

Tá ár ndinnéar réidh.

Tá bhur gcótaí an-fhliuch.

Rith do mhadra amach an doras.

Tá airgead agam i mo mhála.

Tá dath dearg ar a gúna.

Tá a ngutháin sa bhosca.

Ceist 4

isteach	<i>amach</i>
istigh	<i>amuigh</i>
suas	<i>síos</i>
thíos	<i>thuas</i>
siar	<i>soir</i>
thiar	<i>thoir</i>

Ceist 5

Pléigh na cártaí agus na teachtaireachtaí a scríobh na foghlaimeoirí leis an rang iomlán.

Ceist 6

Is féidir na foghlaimeoirí a chur ag plé na gceisteanna seo i mbeirteanna nó i ngrúpaí de thriúr nó de cheathrar.

Eimear Ní Chonaola

Bhur gcéad fáilte ar ais. Bhí an tUachtarán, Michael D. Higgins i measc na ndaoine a chásaigh bás Dolores O' Riordan lena muintir i gContae Luimnigh tráthnóna. Seachtain sa lá inniu a bhásaigh sí i Londain Shasana, in aois a sé bliana le cois an dá scor. Adhlacfar amárach í tar éis Aifreann na sochraide i mBaile Uí Bhricín.

Tomás Ó Mainnín

Ba ó cheantar tuaithe anseo i mBaile Uí Bhricín, i gContae Luimnigh de Dolores O' Riordan ó dhúchas. Ba anseo, faoi bhun an chnoic, i measc pobal beag tuaithe feirmeoireachta a thosnaigh¹ sí i mbun a cuid ceoil leis an gcór áitiúil. Inniu, ar feadh an lae, bhí na hullmhúcháin ar bun chun freastal ar na sluaite go² bhfuil súil leo anseo amárach. Tá plean bainistíochta tráchta le cur i bhfeidhm agus scata de na bóithre anseo le dúnadh.

Cé gur bhain sí cáil dhomhanda amach, ba mhinic ag an mbaile, i measc an phobail í. In 1999 agus an banna ceoil na *Cranberries* i mbarr a réime, do labhair sí leis an stáisiún seo ar cheann dá turasanna³ abhaile go Luimneach. Ag an am, bhí sí tar éis feirm talún agus ocht gcinn de chapail a cheannach.

Dolores O'Riordan, Cartlann: Nuacht TG4 1999.

Táim i mo chónaí in aice le Contae Corcaí, idir Corcaigh agus Luimneach. Agus, tá feirm agam lena lán capall. Ocht gcapall.

Tomás Ó Mainnín

Ina hóige, ba isteach go Cathair Luimnigh a chuaigh sí ar mheánscoil. Is anseo sa mheánscoil lán-Ghaeilge do chailíní a lean sí lena staidéar ar an gceol.

Aeidín Ní Bhrian, Príomhoide Choláiste Laurel Hill.

Ag am lóin bhíodh sí de shíor ag seinm ceoil, tá pianó againn istigh sa halla agus bhíodh sí ar an bpianó ag canadh leis na cairde, agus *sing songs* ar siúl acu agus b'aoibhinn léi a bheith ag ceol agus ag canadh. Agus, do na hAifrinn a bhíodh againn go rialta anseo ar scoil, bhí sí i gcónaí páirteach sna hAifrinn sin, agus sásta páirt a ghlacadh ann agus an tallann sin a roinnt. Agus, bhí ana-chion⁴ ag na múinteoirí uirthi agus ba dhuine ana-dheas, ana-nádúrtha í. Agus fiú cúpla bliain tar éis di an scoil a fhágáil, nuair a pósadh í, d'iarr sí ar chór na scoile teacht ar ais agus a bheith ag canadh ag an Aifreann. So, choimeád sí an ceangal sin leis an scoil.

Tomás Ó Mainnín

Amárach tar éis Aifreann na sochraide sa tséipéal⁵ i mBaile Uí Bhricín, go⁶ seinneadh sí féin an t-orgán sa chór áitiúil ann, déanfar í a chur i gcré na cille.

Tomás Ó Mainnín, Nuacht TG4 i mBaile Uí Bhricín, i gContae Luimnigh

¹ thosaigh an leagan caighdeánach

² a bhfuil an leagan caighdeánach

³ turais an leagan caighdeánach

⁴ an-chion an leagan caighdeánach

⁵ sa séipéal an leagan caighdeánach

⁶ a seinneadh an leagan caighdeánach